ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

ХАБАРШЫ
ВЕСТНИК

ФИЛОЛОГИЯ СЕРИЯСЫ

СЕРИЯ ФИЛОЛОГИЧЕСКАЯ

АЛМАТЫ №4 (134) 2011

Ибрагимова А. Б. ГЕНДЕРНЫЙ АСПЕКТ ИССЛЕДОВАНИЯ ОБРАЗА ПОЛИТИКА ... 119
Иманалиева Ғ. Қ. ЭКСПРЕССИВТІ ЭМОЦИОНАЛДЫ СӨЙЛЕМДЕРДЕГІ ОДАҒАЙЛАРДЫҢ ҚЫЗМЕТІ ... 123
Иманқұлова С. М. ШАҚ ТҮРЛЕРІ МЕН ҚЫЗМЕТТЕРІ ... 126
Исмайлова Н. А. ПРИЧИНЫ ПРОНИКНОВЕНИЯ ИНОЯЗЫЧНЫХ ЗАИМСТВОВАНИЙ В КАЗАХСКИЙ ЯЗЫК ... 128
Исрафилова Г. Ф. РОЛЬ ПОРЯДКА СЛОВ И АКТУАЛЬНОГО ЧЛЕНЕНИЯ В СОЗДАНИИ ТЕКСТА ... 132
Киынова Ж. К. ҚАЗІРГІ ДІНИ СТИЛЬ ЖӘНЕ ИСЛАМ ЛЕКСИКАСЫН ОРЫС ТІЛІНЕ АУДАРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ... 134
Койлыбаева С. С. К ОБОСНОВАНИЮ ПОНЯТИЯ ПАССИВИЗАЦИИ СЛОВАРНОГО СОСТАВА В ПЕРЕХОДНЫЙ ПЕРИОД ИСТОРИИ РУССКОГО ЯЗЫКА ... 139
Күркебаев К. ЕЖЕЛГІ АРАҚАШЫҚТЫҚ ӨЛШЕМДЕРІНДЕГІ ӘЛЕМ БЕЙНЕСІНІҢ КӨРІНІСІ ... 143
Қыдырбаев Қ. ТРАНСКРИПЦИЯ ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ МӘТІНДЕРІНІҢ ТРАНСКРИПЦИЯЛАНУ ЖАЙЫ ... 146
Лизунова А. А. МЕТАФОРА КАК СРЕДСТВО СОЗДАНИЯ ОБРАЗА РОССИИ В ПОЛИТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ КАЗАХСТАНА ... 151
Мамедова С. ДИСКУРСИВНЫЕ ФУНКЦИИ ПАРАЛЛЕЛЬНО–ЛОГИЧЕСКИХ И ЦЕПНЫХ СВЯЗЕЙ (на материале английского и азербайджанского языков) ... 155
Марчевская Е. И. ОСОБЕННОСТИ УПОТРЕБЛЕНИЯ ТЮРКСКОЙ АНТРОПОНИМИКИ В ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЯХ Г.К. БЕЛЬГЕРА ... 158
Омарбаева Г. С., Зуева Н. Ю. «ИНТЕЛЛИГЕНТСКОЕ ПРОСТОРЕЧИЕ» КАК СРЕДСТВО УСИЛЕНИЯ ЭКСПРЕССИИ РАЗГОВОРНОЙ РЕЧИ ... 162
Оспанова Н. А. ҚАЗАҚ ЖӘНЕ АҒЫЛШЫН ТІЛДЕРІНДЕГІ ТЕҢЕУДІҢ ЖАСАЛУ ЖОЛДАРЫ ... 165
Палтөре Ы. АБАЙДЫҢ «АБРАЛЫҒА» АТТЫ ӨЛЕҢІНІҢ МӘТІНІНЕ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТАЛДАУ ... 169
Румянцева М. В., Жанбуршинова Г. К. СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ СРАВНИТЕЛЬНЫЕ СТРУКТУРЫ В РУССКОМ И НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКАХ ... 176
Румянцева М. В., Рахметова А. А. СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ С ПРИДАТОЧНОЙ ЧАСТЬЮ СРАВНИТЕЛЬНОЙ В РУССКОМ И НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКАХ ... 179
Салқынбай А. Б. КӨНЕ ҚАЗАҚ ӘДЕБИ ТІЛІНІҢ МҰРАЛАРЫ ... 182
Самедова И. А. ПОНЯТИЕ О ВИДАХ ЦЕПНОЙ СИНТАКСИЧЕСКОЙ СВЯЗИ В ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ДОКУМЕНТАХ (на примере уставов, меморандумов и соглашений) ... 187
Сансызбаева С. К. МИФОЛОГИЗАЦИЯ ОБРАЗА МИРА: КАЗАХСКО-РУССКИЕ ЗООМОРФИЗМЫ ... 189
Сатыбалдинова М. АҒЫЛШЫН ТІЛІНІҢ ИНТОНАЦИЯСЫНДАҒЫ ТИЯНАҚТАЛУ ЖӘНЕ СҰРАУЛЫҚ БЕЛГІЛЕРДІҢ СИПАТТАМАСЫ ... 193
Султангубиева А. А. ЖҮРЕК КОНЦЕПТІНДЕГІ «АДАМ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ФИЗИКАЛЫҚ КӨРІНІСТЕРІ» (қазақ, орыс, ағылшын тілдерінің материалдары бойынша) ... 195
Сыдыкова М. М. ПОЭЗИЯЛЫҚ ШЫҒАРМАЛАРДАҒЫ ТЕҢЕУЛЕР ҚОЛДАНЫСЫ ... 198
Тоқтанова Ә. К. ҚАЗАҚ ЖӘНЕ АҒЫЛШЫН ТІЛДЕРІНДЕГІ УАҚЫТ, КЕҢІСТІК, ӨЛШЕМГЕ НЕГІЗДЕЛГЕН ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРГЕ ҰЙЫТҚЫ БОЛҒАН СӨЗДЕР ... 204
Түзелбаева Д. ТІЛДІК САНАДАҒЫ ҚАЗАҚ ЖАНҰЯСЫНЫҢ БЕЙНЕСІ ... 207
Тулекова М. КОГНИТИВТІК ҒЫЛЫМНЫҢ ҚАЗАҚ ТІЛ БІЛІМІНДЕ АЛАТЫН ОРНЫ ... 210
Турсынбаева Д. АББРЕВИАТУРАЛАР – АДАМНЫҢ МЕНТАЛДЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕСІ ... 213
Утемгалиева Н. А. АНАЛИЗ СОДЕРЖАТЕЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ НАИМЕНОВАНИЙ ГОЛОВНЫХ УБОРОВ В АНГЛИЙСКОМ И КАЗАХСКОМ ЯЗЫКАХ ... 217
Хасанов Ғ. Қ. М. ЕСЛАМҒАЛИҰЛЫНЫҢ «ӘЙТЕКЕ БИ» РОМАНЫНДАҒЫ ҚАРУ-ЖАРАҚ АРХАИЗМДЕРІНІҢ МӘНІ ... 220
Чингисова А. А., Цзиньчунь Сюань, Сун Сяо Чао ПРОБЛЕМЫ КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИИ МИРА В СОПОСТАВИТЕЛЬНО-КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ ЯЗЫКА ... 224
Шамычкова О. ЛИНГВОПРОТОТИП КАК ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВОГО ИМИДЖА ... 227

АУДАРМА ТЕОРИЯСЫ – ТЕОРИЯ ПЕРЕВОДА

Адаева Е. С. АУДАРМАНЫ ЖАНРЛЫҚ ТҰРҒЫДАН ҚАРАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ... 231
Адамбаева Г. М. XIX ҒАСЫРДАҒЫ МИССИОНЕРЛІК ӘДЕБИЕТТЕРДІҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ АУДАРЫЛУЫ ... 233
Махметова Д. М. СПОСОБЫ ПЕРЕВОДА АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИХ СЛОВОСОЧЕТАНИЙ С ДЕФИСНОЙ ОРФОГРАФИЕЙ ... 236
Мүсалы Л. Ж. АУДАРМАНЫҢ НОРМАТИВТІ АСПЕКТІЛЕРІ ... 239
Субботина В. В. ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА БЕЗЭКВИВАЛЕНТНОЙ ЛЕКСИКИ ... 241

ТІЛДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКА

Аширова А. ТІЛДІК ТҰЛҒАНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ ... 246
Дәркенбаева Г. Қ. ЭКОНОМИКАЛЫҚ МӘТІНДЕРДЕРДЕГІ ҒЫЛЫМИ СТИЛЬ ХАҚЫНДА ... 248
Джаксыбаева В. А., Абдрахманова К. Ж. О МЕТОДАХ И ПРИЕМАХ ОБУЧЕНИЯ ЛИТЕРАТУРНОМУ ПРОИЗНОШЕНИЮ НЕРОДНОГО ЯЗЫКА ... 252
Доскеева Б. Ж. ТІЛ ЖЕТІЛДІРУДЕГІ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ДЕБАТ ТЕХНОЛОГИЯСЫ ... 255
Жанбиршиева А. С., Мамбеталиева А. Қ. СИНТАКСИСТІК ҰҒЫМ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ЖАТТЫҒУЛАР ЖҮЙЕСІНІҢ АЛАТЫН ОРНЫ ... 257
Изгуттинова Р. Т., Хусаинова М. Ж. ОРЫС ТОПТАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМЫТУ ... 259
Кенжеева К. Т. ЯЗЫК ПУБЛИЧНОГО ВЫСТУПЛЕНИЯ. ОТЛИЧИЯ УСТНОГО И ПИСЬМЕННОГО ЯЗЫКА ... 263
Қырықбаева Б. А., Изгуттинова Р. Т. ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ ОРЫС БӨЛІМІ СТУДЕНТТЕРІНЕ АРНАЛҒАН МӘТІНМЕН ЖҰМЫС ТҮРЛЕРІ ... 266
Қырықбаева Б. А. СТУДЕНТТЕРДІҢ СӨЗДІК ҚОРЫН БАЙЫТУДА МӘТІНМЕН ЖҰМЫСТЫҢ МАҢЫЗЫ ... 268
Молдабаева К. Е. ШЕТ ТІЛІН ҮЙРЕНУ БАРЫСЫНДАҒЫ ОҚУШЫНЫҢ ЫНТА ЖІГЕРІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ ... 271
Ошакбаева Ж. Б., Карпыкбаева А. С. ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ПАРАМЕТРЫ ПРОЦЕССА УСВОЕНИЯ ВТОРОГО ЯЗЫКА ... 273
Садықова С. Т. ТІЛ ҮЙРЕТУ ҮРДІСІНДЕГІ ЖАДЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ ... 276
Сапарбаева А. М. ЭКСПРЕССИВНО-СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ОКРАСКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СИСТЕМ ... 278
Субботина В. В. НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПЕРЕВОДУ ... 282
Туребекова Р. С., Юрьев А. Н. ОСОБЕННОСТИ УЧЕБНО-НАУЧНЫХ ТЕКСТОВ ПО ХИМИИ ... 285
Чингисова А. А. К ПРОБЛЕМЕ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ НЕРОДНОМУ ЯЗЫКУ (психолингвистические основы преподавания РКИ) ... 288
Шарипова З. А. МУЛЬТИМЕДИЙНЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ... 291
Юрьев А. Н., Туребекова Р. С. О ТЕРМИНАХ В УЧЕБНО-НАУЧНЫХ ТЕКСТАХ ... 296
Yakup Doganay, Ma A COMPARATIVE CRITICAL ANALYSIS OF ARTICLES ON "CULTURA IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING" ... 299

МӘДЕНИЕТ – КУЛЬТУРА

Ахметжанова А. И. ПРЕДПОСЫЛКИ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ КАЗАХСТАНА И РОССИИ ... 302
Әбілқапқызы Е. ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІНІҢ ҰЛТТЫҚ КИІМ-КЕШЕКТЕРІ ... 305
Бақытбекқызы Г. ҚАЗАҚТЫҢ ОЮ-ӨРНЕКТЕРІНІҢ ТӨРКІНІ ЖӘНЕ ДАМУЫ ... 307
Бейсенқызы Г. ШАҢЫРАҚ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ХАЛЫҚЫНЫҢ ТУЫСТЫҚ БАЙЛАНЫСЫ ... 310
Бисенбаев П. УАҚЫТ ШЫНДЫҒЫ – КӨРКЕМДІК КЕПІЛІ ... 312
Есенова Қ. Е. КӨРКЕМ МӘТІННІҢ ЖАЛПЫ МӘТІНГЕ ТӘН ҚҰРЫЛЫМ ЗАҢДЫЛЫҚТАРЫ МЕН ӨЗІНДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ... 314
Каржаубаева С. К. КАЗАХСКОЕ ТЕАТРАЛЬНО-ДЕКОРАЦИОННОЕ ИСКУССТВО ... 317
Қабиқызы Н. ҚАЗАҚЫ ТИЫМДАРДЫҢ ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІНДЕГІ РӨЛІ ... 320
Малдыбай А. Д. АХМЕТ БАЙТҰРСЫНОВТЫҢ ӘЛІПБИ РЕФОРМАСЫ ... 322
Мұстафина М. Ә. Ы. АЛТЫНСАРИННІҢ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ АДАМГЕРШІЛІК ТАҚЫРЫБЫ ... 326
Насихатқызы К. ҚАЗАҚ КЕЛІНДЕРІНІҢ АТ ТЕРГЕУІ ... 329
Омарова Г. Н. КАЗАХСКАЯ ТРАДИЦИОННАЯ МУЗЫКА И АСПЕКТЫ СРАВНИТЕЛЬНОГО ИЗУЧЕНИЯ ТЮРКСКИХ МУЗЫКАЛЬНЫХ КУЛЬТУР ... 331
Өтеуов Ж. Ғ. КҮЙ ӨНЕРІНІҢ ДАРАБОЗЫ ... 335
Рашатқызы М. ҚАЗАҚ ХАЛЫҚЫНЫҢ БАЛАЛАРҒА ҚАТЫСТЫ ЫРЫМЫНЫҢ МӘНІ ЖӘНЕ ТӘРБИЕСІ ... 337

ТІЛДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКА

А. Аширова

ТІЛДІК ТҰЛҒАНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Қазіргі таңда саяси-экономикалық жағдайдың жаңаруы, экономикалық-өндірістік күштердің қарқынды дамуы мамандар даярлауда да өзіндік жаңа технологияларды қажет ететіні анық. Еліміздегі білім беру жүйесі заман талабына сай әлемдік білім беру жүйесіндегі кредиттік оқыту жүйесін оқу үдерісіне енгізгені белгілі. Кредиттік технология бойынша оқыту студенттің шығармашылық қабілетін дамытып, ізденушілігін арттырады. Оқытудың кредиттік жүйесіндегі негізгі мәселенің бірі – студенттердің өз бетінше білім алуын ұйымдастыру. Бұған студенттердің дәріс тыңдауымен қатар оқытушы берген бағыт–бағдар негізінде өз бетінше ізденуі себеп болады, яғни оқу үдерісінде аудиториялық жұмыспен қатар студенттердің өз бетімен жұмысы маңызды қызмет атқарады. Студенттердің өз бетінше өздік жұмыс орындауы олардың шығармашылық қабілетінің дамуына, өз бетінше ізденіп алған білімі ғылыми–зерттеу жұмысымен шұғылдану дағдысының қалыптасуына септігін тигізеді.

Студенттің өздік жұмысы дегеніміз – силлабус негізінде оқытушының әдістемелік нұсқауымен берілген тапсырмаларды студенттердің өзінше жеке орындауы. Ол ғылымның белгілі бір саласы бойынша студенттің білімін толықтыруға, танымдық қызметін, ізденімпаздық, шығармашылық дағдысын қалыптастыруға, дидактикалық материалдарды өзінше орындауына бағытталған кредиттік оқыту жүйесінің бір формасы болып табылады.

Студенттердің өздік жұмысы дәрісханалық, аудиториялық сабақтарда өтілген материалдарды игеруде қорытындылау, бекіту, түйіндеу функцияларын атқарады. Студенттің өздік жұмысының болашақ мамандар үшін қажетті дағдыларды қалыптастыруда, білім беруде маңызы зор. Атап айтар болсақ, өздік жұмыспен жұмыс жасау студенттерді төмендегідей жетістіктерге жеткізеді:

- Кәсіби тұрғыдан дамуы үшін қажетті таңдау жасай білуге тәрбиелейді;
- Студенттердің оқу материалын өз бетінше іздеп тауып, іздеуіне жол ашады;
- Өз бетінше тапқан материалдарын терең түсініп, оны тәжірибеде пайдалануға көмектеседі;
- Өздігінен ізденуге деген құштарлығын арттыруды қалыптастырады;
- Жаңа білім үдерістерін құрып, оны бұрынғы білімімен ұштастыруға мүмкіндік береді;
- өзін–өзі жеке тұлға ретінде қалыптастыруға, яғни өз–өзін тәрбиелеуге жол сілтейді;
- өзінше ғылыми тұжырым жасауға қалыптастырады;
- өз білімін толықтыру мақсатында ізденуге жол ашады.

В.П.Стрезиконин «Только в процессе самостоятельной работы студент овладевает знаниями, умениями и навыками, обогащает свою память, осмысливает понятие, проникает в суть явлений», – дей отырып, студенттердің білікті маман ретінде қалыптасуына өздік жұмыстың атқаратын қызметінің маңызды екенін көрсетеді.

СӨЖ тапсырмаларын беруде оқытушының да өз қызметі болады. Атап айтар болсақ,

- студент бойындағы қызығушылығын жойып алмай, қажеттіліктері мен сұраныстарын ескере отырып, студенттің шығармашылық ізденісінің дамуына жол ашу;
- студенттің білімді өз бетінше ізденуге бағыт–бағдар беру;
- өзін–өзі дамытатын тұлға болып қалыптасуына ықпал ету.

СӨЖ ұйымдастыруда жоғарыда айтып кеткеніміздей, оқытушының қызметі ерекше. Себебі оқытушы жалпы студенттермен емес, жеке қабілеті мен бейімін ескере отырып, нақты жеке тұлғамен жұмыс жасауы тиіс. Әр пәнді оқуда СӨЖ–ді ұйымдастыру бір–бірімен өзара байланысты мынадай үш форма негізінде жүзеге асырылады:

1. аудиториядан тыс СӨЖ;
2. тікелей оқытушының басшылығымен жүзеге асырылатын аудиториялық СОБЖ;
3. шығармашылық яғни ғылыми–зерттеу жұмысы.

Ендігі мәселе Сөж тапсырмаларын беру